

თეატრი და სოფრება

ათავადრთ სალიტერატურთ ქერნალო

კვირა, 12 ივლისი | მიიღება ხელმოწერა 1915 წ., თეატრი და სოფრება - ზმ | № 28 — 1915

მ. კაცხაძის გუნდის დამკვრელთა დახი ი. საღირაშვილის თაოსნობით

1, მენადარე ურ. ბიჭაშვილი, 2, შედაირე-მომდერაღი ნ. კაცხაძე, 3, მათარე ა. საღირაშვილი და 4 მუჭიანურე—თავ. ღუარსაბ ჯახდიერა.

ხართუხის საზოგადო კლუბი

მისკილის
ზრ. № 131

საუცხოეო საზაფხულო როტანდიო, სცენით და მშენიერი, ელექტრანით განათებული, პალით,

შაბათს,
11 ივლისს	ორკესტრი
კვირას,
12 ივლისს:	მანდოლინისტების გუნდი
ორშაბათს:
13 ივლ.	სინემატოგრაფი; საზანდარი
სამშაბათს
14 ივლ.	ორკესტრი
ოთხშაბათს
15 ივლ.	სინემატოგრაფი და ორკესტრი
ხუთშაბათს
16 ივლ.	სალამო, სიმებიანი ორკ. და მანდალ. გუნდი
პარასკევს
17 ივლ.	წარმოდგენა
შაბათს,
18 ივლ.	ორკესტრი
კვირას
19 ივლ.	მანდოლინისტების გუნდი

დასაწყისი საღამოს 8¹/₂ საათზე.

შესავალი ფასი: მამაკენი ისდიან. — 30 კ.ქალები და სტუდენტები — 15 კ.

ОТКРЫТА ПОЛУГОДОВАЯ ПОДПИСКА

на еженедельный богато-иллюстрированный журналъ

подъ
редакціей

„РАМПА и ЖИЗНЬ“

Л. Г. Мунштейна
(LoIo)

Театръ. — Музыка. — Литература. — Живопись. — Скульптура.

Съ 1-го іюля по 1-ое января 1916 г. — 3 р. 50 к

Съ роскошно-иллюстрированной преміей

ГАЛЛЕРЕЯ СЦЕНИЧЕСКИХЪ ДѢЯТЕЛЕЙ (томъ I) 5 руб.

Адресъ конторы: Москва, Богословскій пер., (ул. Б. Дмитровка), д. 1. Тел. 2-58--25

Можно подписываться по телефону 2-58-25. Контора открыта ежедневно, кромѣ праздничныхъ дней и субботы отъ 12—3 часовъ дня. ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ также въ Москвѣ у Н. И. Печниковой (Петровскія Линіи), въ книжн. магазинѣ: „Новое Время“ (въ Петроградѣ, Москвѣ и провинц. городахъ), въ музыкальн. магазинахъ В. Бессель и К^о. (Москва, Петровка, 12), М. О. Вольфъ. (Москва—Петроградъ.) Л. Издиковскій (Кіевъ) и во всѣхъ книжныхъ магазинахъ г. Москвы и провинціи

Цѣна объявленій впереди текста—75 коп., за строку пегита, позади текста—50 к. (4-1)

№ 28

წელიწადი
8 მ ა ს 8 9

წლიურად 5 მ., ნახ. წ. 3 მ., 1 თვ. 40 კაპ. ცა
კენომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სო-
რაპან“ის სტამბაში. მისამართი: Тифლისь
Ред. „Театри да Цховреба“ I. Имедашвили

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდე-
ბა. — ხელთნაწერები საქირობისამებრ შეს-
წორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მო-
ლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის
კანტორაში — დღით 9—2 ს., საღამოთი
5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 28

კ ვ ი რ ა , 1 2 ი ვ ლ ი ს ი

1915 წ.

12 ი ვ ლ ი ს ი

**მრავალი გზით
ერთი მიზნისკენ!**

დადგა დრო, რო-
დესაც სიტყვა საქმედ
უნდა ვაქციოთ: ჩვენს
ეროვნულ გამოთვლებს ხელი შევეწყობოთ...

არა მხოლოდ მწერლობით, ქადაგებით,
ყოველგვარი საქმიოთაც, რითაც ჩვენი
ხალხის წყლულოთ ემკურნალება..

დღეს დიდი სიფხიზლე გვმართებს,
დღეს, როდესაც ჩვენთა ძმათა — ქართველ
მაჰმადიანთა მწარე ხვედრი, — ბინადრობის
განადგურება და ჩვენთან დაახლოვების სურ-
ვილი, — თავისკენ მიგვიწოდებს..

ფულიანი ხალხი თუ ქონებით შეეწევა,
მალლა მდგომი, გავლენიანი პირნი გარდახვე-
წილთ თვის მამაპაპათა ბინაზე დააბრუნებენ,
ანუ შეეცდებიან მათის მამულ-დედულ-კარ-
მიდამოს ხელუხლებლად შენახვას, ჩვენს თე-
ატრსაც ფართო სამოქმედო ასპარეზი ეშ-
ლება..

ხალხთა გამაერთიანებელი, ურთიერთთან
დამახლოვებელი რომ, სხვათა შორის, სცე-
ნა, დრამატული ხელოვნებაა, — ეს ვინ აღარ
იცის?

ქართული სკოლისა და მწერლობის გავრ-
ცელებზე ქართ. მაჰმადიანთა შორის ჩვენ იმ-
დენი საზრუნავი არც კი გვაქვს: მთელმა
სამაჰმადიანო საქართველომ თავისი სამშობ-
ლო — ქართული ენა იცის, ქართული სკო-
ლების გახსნას თვითონვე თხოულობს და
რაკი სკოლები ექნება, რაღა თქმა უნდა,
ქართულ მწიგნობრობასაც დაეწაფება...

უფრო მეტი ყურადღება უნდა მივაქ-
ციოთ ქართველ მაჰმადიანთა შორის სამ-
შობლო თეატრის დაარსებას, მშობლიური
ცოცხალი სიტყვისა და სულის ტაძრის და-
ფუძნებას, — შესაფერი რეპერტუარით.

ამიტომ საქიროა ქართველმა დრამა-
ტურგებმა ამ საგანს ყურადღება მიექციონ,
დიდებული ძველი მესხეთის წარსული და
აწმყო შეისწავლონ და საქირო პიესები
დასწერონ..

დაე, ქართველმა მელპომენამ აამეტყვე-
ლოს ქართველ მაჰმადიანთა წინაპრების
სულნი, უჩვენოს რანი ყოფილან, რანი
არიან და რანი უნდა იყვნენ..

ურიგო არ იქნება, თუ ქართ. დრამ.
სახ. გამგეობა, პიესების შერჩევის გარდა,
პრემიას დანიშნავს ქართველ მაჰმადიანებ-
ში დასადგმელ პიესების ავტორთა დასაჯილ-
დოვებლად..

არც ქართველ მსახიობს ჰმართებს
მცონარეობა: თავისი ერის გამათვითცნობიერე-
ბელი როლი კიდევ ერთხელ უნდა შეასრუ-
ლოს!..

დრო გვთხოვს მრავალი გზით ერთი
მიზნის მისაღწევად მუშაობას და მაშინ უღარ
დავაყოვნებთ!..

**კაცობრიობის
უკვდავნი შვილნი**

დაძმანთა უფა-
ცხოვრება აჯალ გაუ-
კალ წყვილიდს, ვოჯო-
ხეთს დაემსგავსებოდა, ბნელში ჩაფლულთ ჟამისი-
ქამად გზის მანათობელნი რომ არ მოეკვლინ-
ბოდენ სოღმე..

კაცობრიობას ჭეყნს რამდენიმე ასეთი
შვილი..

ერთი მათგანია იან ჭუსი, ჩესელთა გამა-
ერთანებული დიდებული მამულიშვილი, თავისი
ჩაგრული ერის მოსარჩლე—გამოეხიზლებელი,
სიმაღლისათვის მტკიცე მებრძოლი, საკუთ-
რი რწმუნისა და დამოუკიდებელ აზროვნების
დამცველი, რომელიც სუთასი წლას წინად
საჯაროდ ტეტხლში დასწევს...

ჭუსი იყო უბრალო გლეხის შვილი. და-
დის მეტადინკობის შემდეგ შრავის უნივერსი-
ტეტში შევიდა; დროის შესაფერი განათლებით
აღიჭურვა, პირველად მღვდლად კურთხვა, შემდეგ
ღვთისმეტყველებას პროფესორად გამოწვედა,
ბოდოს—უმიდლესი სასწავლებლის რექტორად
და უფრო დამოუკიდებლად, გაბედვით დაწყო
თავის ერის სასარგებლოდ მოქმედებას და ქადა-
გებას ..

შავ-ბნელი იყო მისი დრო—საშუალო
საუკუნეები..
თავისუფალი აზროვნება იდევნებოდა,
ტეშმარიტი სარწმუნოების ნაცვლად ფარისევ-
ლობა და ანგარება შარბაშებდა...

ცოდნა-მადლი თქროთი იყოდებოდა..
რაც უნდა დიდთ შეკრდნა ქრისტიანს,
სამღვდელთების შემწეობით შეეძლო თავი
„გამოეხსნა“ აგრედწოდებულ „ცოდვთა მიმტე-
ვებელ მოწმობის“ (ინდულგენციის) სეიდვით.

ასეთი „ცოდვთა მიმტეველები ქადაგე-
ბიი“-კი, შახის დონე-კურთხევით, მრავლად
იყოდებოდა საშუალო საუკუნეთა ევროპაში სხვა-
დასხვა ფასად ..

ჭუსმა დაჭტოა ყოველივე ეს, აშკარად
გაილაშქრა კათოლიკეთა ეკლესიის ცრუ რწმუ-
ნებათა წინააღმდეგ..

ამის გამო გაბატონებულმა ეკლესიამ იგი
სამსჯაროში გაიწვია, განსჯა და 1415 წ-
6 ივლისს საჯაროდ ტეტხლზე დასწვა.

მაგრამ მისმა დაწვამ უქმად არ ჩაიარა:
მთელი ერი გააფხიზლა, გააერთიანა..

დღეს მისს სახელს მოწიწებით იხსენი-
ებს ყოველი ჩესელი და წმიდათა წმიდათ გულის
ჩაესუტნია..

ასეთ დიდებულ მთავრე-მებრძოლთა
ხსოვნას არც სხვა ერნი დაივიწყებენ და ყოვე-
ლი ტეშმარიტი მებრძოლი ჭუსის თავგანწირუ-
ლების მაგალითით ადიგნებას..

ნაწყვეტები

ა. ორი შეხვედრა

ერთხელ ვნახე. ტურფავ, ბალში
ყვავილთ შორის—ჩემსკენ ჰქროლი..
ხელში ვარდის ბუჩქი გეპყრა
და ზედ გრძნობით დამღეროდი!
უცხო ჰანგით მოხიბლული
ყურს ვუღვდებდი იმ სიმღერას;
ლ:ლ ფრთებს შლიდა აღმაფრენა, -
უმატებდა გული ძგერას!..

განვლო დრომ—და იმავ ადგილს
ვნახე, ტურფავ, სევდიანი,—
ხელში მქცნარ ვარდს დასტიროდი
უსასოო, ცრემლიანი..
და დავლონდი.. მწუხარების
სახმილი გულს მედებოდა
და შენს მკობელს, სევდით აღვისილს,
თვალნი ცრემლით მეცხებოდა!

ბ. ელეგია

ყველა იცვლება.. დღე დამესა სდევს
და საუკუნეს—საუკუნენი,
წყვდიადს თანა სდევს სინათლე დღისა
და ტანჯვას—წუთი სიამის მფენი!..
დღეს თუ იცინი—ხვალ ცრემლს დააფრქვევ
და მწუხარებას სცვლის სიხარული..
ხოლო სამშობლოს ნაღველს, კემანს
არ უჩანს ბოლო და დასასრული!

ბ. წარმავალობა

რა რიგ ჰშვენოდა წალკოტს ყვავილი!..
ციური ნამი ფოთლებზე ერთოდა..
ტრფობის მგოსანი შვებით აღვისილი
საგაზაფხულო ჰანგებს მღეროდა!..
აცივდა. . ზამთრის მსუსხავმა სუნთქვამ
გათოშა მდელი, დააზრო ველი..
დასქცნა ყვავილი!.. და წალკოტშიაც
გამეფდა გლოვა, სევდა, ნაღველი!..
და შენც ასე ხარ, ჩემო იმედო!..
დღეს იწვებ, ხარობ, სიცოცხლით სტკებე, —
ხვალ კი სიკვდილი შეგახებს ცივ ხელს,
და ქია-მლილთა მსხვერპლი გახდები!..

3. გორგაძე

წიანჭუსი კოცონზე (1369—1415) .. ჩხელთა დიდებული მამულიშვილი, მქადაგებელი და რეფორმატორი. ციცილის ხუთასი წელიწადი შესრულდა, რაც ცეცხლზე დასწევს. (იხ. წინა წერილი „კატობრიობის უკვდავი შვილი“).

На свободу!

ვინ იცის რამდენი წლები გაატარა მან საპყრობილეში. ვიდრე ჰაბუკი იყო, გატაცებით ითვლიდა მიმავალ დღეებს, იმედის თვალით გაპყურებდა მშობლიურ ცა-ხმელეთს. ბოლოს და ბოლოს ყველაფერი დაივიწყა, ყოველივე მოჰბეზრდა: აღარც საქმელი, აღარც სეირნობა .. იწვა-გულაღმა და ჩუმად, უდრტინელად ელოდდა სიკვდილის აჩრდილს.

დიღხანს, ძალიან დიღხანს იჯდა იგი ცივისა და ხავს მოკიდებულ ბნელ ჯურღმულში.

— На свободу! — გაისმა მისი განთავისუფლების ხმა და რკინის კარებიც გაიღო.

— На свободу! — ნიტარებით იმეორებდნენ დანაჩენი ტუსაღები.

— На свободу, на свободу! მხიარულად გუგუნებდნენ ციხის დაყურსებული კედლები. ის კი, ჩუმად, უძრავად იწვა მტვერ დადებულ ნამჯის ხმელ ლეიბზე და დიდრონი, საშიშრად გაფართოვებული ცივი თვალებით უაზროდ შესჩერებოდა ობობებისაგან დაქსელილ ქერს.

ყველასაგან დავიწყებული სიცოცხლე მხოლოდ სიკვდილს და მოჰგონებდა და საუკუნოდ გაენთავისუფლებინა ტყვეობიდან.

გ. ქუჩიშვილი

ნუ გჯერა!

.. მიყვარხარ, ჩემო ლევან... მიყვარხარ..

— რომ მიღალატო და მომატყუო?

— ვიყო წყეული და შეჩვენებელი!..

— მართლა, თეო?... მაშ გულწრფელია

შენი სიტყვები?... არ დამღუპო, უკანასკნელად გიმეორებ და გთხოვ, არ მიღალატო. კარგად დაფიქრდი. შენც თამარის გზას არ დაადგე... ხომ იცი იმან რა ჩაიდინა, როგორ უღალატა საყვარელ სატრფოს?... თუ არ გიყვარვარ წრფელი გულით, დაშორება ახლავ სჯობია. მე შენს სიყვარულს გულში ჩავიკრავ... თუ ეს ვერ შევძელ, ამავე გულით გატარებ ყველგან... ხოლო ღალატს და მოტყუებას კი ვერ ავიტან... გული ერთი მაქვს... ერთი..

ეუბნებოდა ლევანი თეოს ცაცხვის ძირში. და ცაცხვის გარდა ღამის გუშაგიც მოწმე იყო შეყვარებულთა სასტიკი ფიცის.

— ოხ, ღმერთო!.. რა ვქნა!.. — იყო პასუხი: სჩანს არ გიყვარვარ... მაშინ მეტია ჩემი ფიცი... უბედური ვარ, უბედური... თავს დავიხრჩობ... გრცხვენოდეს, ლევან..

ქვითინებს თეო და ფუნთუშა ლოყებს უსველეებს ცრემლი.

— ახლა კი მჯერა... ჩემო თეო!.. წრფელი გულით გყვარებივარ... ბეონიერი ვარ, ბედნიერი... — გაიმეორა კრძალვით ლევანმა და საყვარელი არსება გულზე მიიკრა..

— მიყვარხარ... ლევან... მიყვარხარ... მიყვარხარ...

— მჯერა .. მჯერა . ჩემო... თეო... მ...ჯ...ე...რ...ა ..

ცხარე კოცნით აღვზებულ ტუჩებს სულგანაბული უსმენდა ცაცხვი.

— ნუ გჯერა... ნუ... შრიალი შექმნეს ცაცხვის ტოტებმა.

— ნუ გჯერა...

ბადრმა მთვარემც სტყორცნა ლევანს ვერცხლის ისარი, რომელიც ცაცხვის ხშირ ფოთლებში მოხერხებულად გაძვრა და თეოს ხუჭუქა თმაში გაიხლართა.

— ნუ გჯერა... ნუ გჯერა...

კენესით გასძახა ცაცხვის კენწეროში მჯდომმა ბულბულმა და უცებ დაჩუმდა.

— ნუ გჯერა... ნუუუ...

გაისისინა იქვე მახლობელი მთიდან გადმოვარდნილმა სიომ, გახურებული ქალ-ვაჟის სახეს წამით გაჰკოცნა, თეოს დაშლილი თმა ლეოს სახეს შემოაცალა და მინდორველად გასწიალდა, გაინავარდა.

— ნუ... გჯე...რა... ნუ... გჯე...რა... ნუ... გჯე...რა...

გაჰქონდა ლევანის გულს ბაგაბუგი, ისე მაგრად, თითქოს ბუდიდან ამოვარდნას ლამობდა... მაგრამ ლევანს არაფერი აღარ ესმოდა.. გრძნობას გონება დაემონა... ლელის უერ ტუჩებს აღგზნებული მისი ტუჩები მაგრად ეკონა...

II

გავიდა დრო. თეო და ლევან ისე ცხოვრობდნენ როგორც ცოლქმარი...

— ჯვარს როდის ვიწერთ? შენ ხომ ჩემი ხარ? რაღას უყურებ?! — ეუბნებოდა თეოს ლევანი.

თეო ნაზობდა. ბოლოს დათანხმდა.

ჯვარის წერის დრო დანიშნეს. სიმონმა თავისი მეგობრებიც კი მოიწვია, მაგრამ... ჯვარის წერის წინაღობით თეო უეცრად ძმამ წაიყვანა და ლევანი სახტად დასტოვა!..

— ნუ თუ მღალატობს, უარს მეუბნება!.. ამდენი ვალი მისით დავიდე!.. ცხოვრების აწი მისით ვფიქრობდი.. რა შევაწია აქ მისი მშობლები, ან ძმა, ან დები? ქვეყანამ იცის, რომ მე მას ცოლად ვირთავდი.. დღეს კი... ოხ, ღმერთო! უმისობა არ შემიძლია, არა...

ცხარე ცრემლებით სტირის ლევანი...

III

ლევან და თეო საღამო უამს მდინარის პირას მისეირნობენ მდინარე წყნარად მიბუტბუტებს; საღამოს მზის სხივს გულში იხუტებს, ისევე ვით სატრფო შეყვარებულს, მაგრამ მოუსვენარ ცქრიალა სხივებს დიდხანს ვერ იჭერს. მდინარე მისთვის სულაც არ ღარღობს და ჩვეულებრივად ნაზი ბუტბუტით თვის გზას განაგრძობს.

— თეო! მითხარი, მოგსტყუვდი შენში

თუ სიზმარში ვარ? რად გამეკეცი და მიმატოვე, ნუ თუ სხვა გიყვარს? მითხარი, თეო? — გულის კანკალით ეკითხება საყვარელ თეოს მისი საქმარო, უფრო კი ქმარი...

თეო ჯერედ სდუმს. თუმცა ილიმის და ამ ილილში „ბროლის ილილში“ დაცინვა მოსჩანს..

— მითხარი, თეო, ხომ არ დამცინი? უმეორებს ღელვით ლევანი.

— დიად, სხვა მიყვარს... ცხოვრება თურმე კვალეზადა... თუმცა ამავ დროს შენც ქე მიყვარხარ და მინდა შენთანაც...

კიდევ უნდოდა რაღაც ეთქვა, მაგრამ ტყვიისა ხმაზე თეო წაიქცა და... ლევანის მკერდიც სისხლმა შეღება...

— მეც მა...რა... შე...ნ...ც... დაიხრიალა დაკლულ ხარვით, ერთხელ გახედა დამლუბველ სატრფოს და თავისსავე სისხლში სული დალია.

მკვლევლობის ალაგს ხალხი შეგროვდა. მსუბუქედ დაქრილი თეო მშობლებს მიჰგვარეს, ლევანის გვამი კი საავადმყოფოში წაასვენეს ამხანაგებმა.

IV

რომანიული დრამა გაზეთებმა ასე აღნიშნეს: „ქ. №-ში, ნაშვადღვეის ოთხ საათზე, ლევან მინდაშვილმა რევოლვერით დასქრა საცოლო და თავიც მოიკლა. მისი დაკარგვა ხალხისათვის სამწუხაროა, ვინაიდან ლევანი იყო შეგნებული, პატიოსანი. ყოველგვარ კეთილ საქმეს გვერდში ედგა და ხალხის გათვითცნობიერებაში მხურვალე მონაწილეობას ღებულობდა. მშრომელმა მასამ მასში დაკარგა საუკეთესო დარაჯთავანი და მოამაგე. დასაფლავებას დიდძალი ხალხი დაესწრო და სიტყვაც უთხრეს ამხანაგებმა.“

გავიდა ძლივს ერთი კვირა და შემდეგ რა ვნახე იმავე გაზეთში: მინდაშვილს სახალხო ბანკიდან, რომელიც მას ებარა, ფული უხარჯავს ბანკის გამგენი პასუხის გებაში მისცეს.“

— „ქალი წყეული, ქალი ასპიტი, ქალს შეაქამა უბედურმა და ბოლოს თავიც შესწირა!“ — იძახის ხალხი.

მშობლები მოსთქვამენ შვილის დაკარგვას, მის ორჯერ სიკვდილს... ხალხიც დიდათ სწუხს.

თეო რას შვრება?

სულ სხვაზე ფიქრობს... თუმცა დაჭრილი გონს რო მოვიდა—ლევენი იკითხა:

— არ მომკვდარა—ო, უთხრა ექიმმა— არ შეზნევედესო, იმან იფიქრა. მაგრამ მოსტყუვდა.

— „სამწუხაროა. . რატომ არ მოკვდა“. — უსიამოდ დაიღრჩია ლევენის სატრფო.

ექიმი მიხვდა თავის შეცდომას, ნათქვამი სიცრუე განგებ ნაფიქრი, უცებ შესცვალა სინამდვილეზე და ლეოს სიკვდილი თეოს ახარა...

ს. რემონიძე

ღასის მოგზაურობა

(გაგრძელება. იხ. „თ.და ც.“ № 27)

პებელას ძმა ფოსტაში მსახურებდა უმცროს ტელეგრაფისტად და ის იყო ამ ქალის დედაც, მამაც, მზრუნველიც და ყოველივე ადრე დაობლებულმა პებელას ძმამ სერგომ თვით გაუწია პატრონობა პატარა პებელას და მის მომყოლ ძმას. პებელას ქალთა უფასო სკოლა დაასრულებინა და ძმას დიდის ვაინარჩობით ქართულ გიმნაზიაში ასწავლიდა. ამიტომ ორივე დაძმის ბედ-იღბალიც მას ეკითხებოდა.

შეთქმულები მაინც თავისას ადგნენ და უფრო სოსოს იმედი ჰქოდათ. იცოდნენ, რომ სოსოს პებელას ძმა სერგოც პატივსა სცემდა და პებელაც ჩვეულებრივის თავაზიანობით ეპყრობოდა. ამიტომაც სოსო წაიმძღვარეს წინ და ერთ დილის რეპეტრციაზე განზე გამოიხმეს პებელა.

პებელას სახეზე რაღაც დამკრთალი სიხარული ეწერა.

— თქვენთან მოსალაპარაკებელი გვაქვს. — დაიწყო სოსომ. — მაგრამ ეგ რა მოგსვლიათ? რამ ავალეღვათ?

— წარმოიდგინეთ, რეჟისორის ბრძანებით დღეს ანიკოს როლი მივიღე „საფლის გმირებში.“

ქართველი მაჰმადიანი

სულეიმან ეფენდი ღიასამიძე

ბათუმის გიმნაზიაში კურს დასრულებული, უზალღეს სასწავლებელში მიდის უზალღესი განათლების მისაღებად.

— ეგ რომელი პიესაა? — იკითხა ანდრომ. ვარლამმა აუხსნა, რომ ნინოშვილის „ჩვენი ქვეყნის რაინდიდან“ გადმოკეთებული პიესა იყო.

— როგორ? ჩვენი პრიმადონა აღარ თამაშობს? — შეიკვირვა სოსომ.

— ჰმ, ეტყობა არ იკადრა! — პასუხი გასცა ვარლამმა. — მარგარიტა გოტიეს შემდეგ ანიკოს როლი რაში მოეწონება!

— როგორ, კაცო? — იკითხა ისევ ანდრომ — განა მაგისტანა ძნელი როლია?

— არ გახსოვს, კაცო, რომ წაგვიკითხეს ამას წინად... ბოლო მოქმედება, ანიკოს ქლეკით სიკვდილი ძალიანა ჰგავს მარგარიტას სიკვდილის სცენას.

— მაგას რა ეხსომება! — ლმობიერის კილოთი წარმოსთქვა სოსომ — მაგას ხომ პიესის მოსმენა არ შეუძლია...

— ოო, ეგ ხომ თითქმის ყველა ჩვენი მსახიობის ნაკლია. — ჩაერია ვარლამი.

— რა ვქნა, გენაცვა! — გამოტყდა ანდრომ: რეჟისორი რომ თავის სიტყვით მტყუვის პიესის შინაარსს, ათს წილად მიჩვენია. უფრო გავიგებ ხოლმე. ისე კი მოთმინება არამყოფნის, რომ მთელი სამი ოთხი საათი მშრალ კითხვას ყური დავუგდო. თავშიაც არაფერი შედის. ან მეძინება, ან...

სოსომ ღიმილით, მაგრამ მაინც საყვედურით თავი გაუქნია.

— ჰო და წარმოიდგინეთ, ამ როლს მე მძღვევენ... პირდაპირ ნუცა ჩხეიძის როლია. რა ვქნა, რა მეშველება არ ვიცი.

თითქმის ტირილის კილოთი ამბობდა პეპელა, მაგრამ ეტყობოდა გული გამოუცნობელის სიხარულით უცემდა.

— მერე რისა გეშინიანთ... ეს ძალიან კარგი შემთხვევაა... — უფროსის კილოთი ამხნევებდა სოსო. — თქვენც უნდა ეცადოთ, რომ სიძნელე სძლიოთ. აკი იცით, რომ ჩვენ სკოლა არა გვაქვს და პირდაპირ სცენა გვწერთნის... თქვენთვისაც ეს ძალიან კარგი გაკვეთილია... მოინდომეთ, ეცადეთ... თუნდა მთლად ვერ გაიმარჯვოთ, მაინც ბევრს რამეს შეგძენთ მაგ როლის შესრულება.

— არ ვიცი, ღმერთმანი, არ ვიცი! მაინც წუწუნებდა პეპელა. სოსო კი განაგრძობდა:

— ესე ყოფილა მუდამ... ყველგან, ყოველს თეატრში... თვით ჩვენი ბუმბერაზებიც

ეგეთი გაუბედავის ნაბიჯით. მიდიოდნენ წინ, სანამ უნარისა და შრომის ძარღვები არ გაუმაგრდათ და მტკიცედ არ დადგეს ფეხი...

— ანდრო ბელიანი!

სწორედ ამ დროს გაისმა რეჟისორის თანაშემწის ხმა. ეძახოდნენ როლის მისაღებად. კიდევ ბევრი გამოიწოდა რეჟისორის თანაშემწემ. ამასობაში კი სოსომ და ვარლამმა გაუზიარეს თავის გულის ნადები პეპელა გუბაზოურელს და იმდენი ეცადნენ პრინციპიალურათ დაითანხმეს კიდევ უკეთუ მისი ძმასერგოც ნებას დართავდა.

ვარლამის სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა. სამოგზაუროდ უკვე ნახევარი საქმე გაკეთებული იყო. მაგრამ ამ დროს მასაც დაუძახეს სამეცადინოთ.

Handwritten signature

(შემდეგი იქნება)

ლ ა მ ი ს მ გ ო ს ა ნ ი

(გალაქტიონ ტაბიძის ლექსები)

„მხოლოდ ღამემ, უძილობის დროს
სარკმელში მოკამკამემ,
იციის ჩემი. საიდუმლო, ყველა იციის
თეთრმა ღამემ.
იციის—როგორ დავრჩი ობლად, როგორ
ვეწე და ვეწამე,
ჩვენ ორი ვართ ქვეყანაზე: მე და ღამე.“

8. ტაბიძე

ფსიქოლოგიური მონობა ისე არაფერს არ აუნებს, როგორც სელაფნებს. სელაფნება თავისუფლების და ინდივიდუალურ სიძლიერის თვისებებს თავისივე მე-ში ფარულად შექმნის ატარებს. თავისუფალი სელაფნება, — აი რა ესაჭიროება უპირველეს ყოვლისა ქართველი ერის შემოქმედებს. ეს პრინციპი კი, ისეთი სიძლიერით არავის არ უგრძობია და დაუტყვევებელი თანამედროვე მკაცრებში, როგორც გრიშაშვილსა და გ. ტაბიძეს. თუმცა პირველი ხანდისხან იღუნება წინარის ხესავითა, მაგრამ იგი მაინც ბოლომდის, სიბრტყლით სავსე შექმნა რებულ ქაბუჯად რჩება, რომლის ფართე გული

შიგ იტყვის ხავერდოვან საქართველოს მშენებელ ქალწულთა სიღამასეს. შეორე კი განმარტოვებით მდგომარე, მსოფლიო საკითხებს თავს დასტრიალებს, მოშორებია ამ ვიწრო ტხარეებს ემზიბიულს და დამის ჩადში გახვეული, ვარსკვლავებით მოქცეილ ცაზე კითხულობს „სისხლის წვეთით დაწერილ შავ წიგნსა მსოფლიო გაუკებრობაზე.“

მაგრამ მსოფლიო ისეთი გულჩახტობილი და გამოუცნობი სიფინქსია, რომ მრავალ მკაცრს აუნმაურებია ჩანგის სიმები და დაუღვრია მწველი ტრემლები მის წინაშე; მაგრამ ციფი, გამოუცნობი სიფინქსი სდგას, ბურუსით მოცული და მწველი ტრემლები მკაცრისა, შეისვე აშრებთან მის ციფ სადუმლებს. ქაბუკი მკაცრის დად რცნებს ფრთა ეტრება, ადფრთავანება მისი დუნდება, იმედი ციფ მიწასე ერთხმება და მდეღვარე სული იმედ-დაფერფილ მკაცრისა სიკვდილს უხმობს, რომ სანადისად მიუფაროს ზღურჯი ბურუსით მოცულ სამყაროს:

„ჩქარა, სიკვდილო, ოჰ, გვედრები...
გადმოვივლინე ტკბილი ოცნება,
გადამაფარე შავ-ბნელი ფრთები.“

მაგრამ ასეთი სასოწარკვეთილება მწუხარე მგოსნისა, არ არის გულის სიდრმიდან ამონახეთქი სიმღერა გედისა, არამედ მის სისხლით დაწერილ ლექსებში იდუმალად კიდევ გაისმის მელოდური ღოტვა მწირისა, სიტოტხლის მომცემ ზეგისისადმა. მგოსნის იმედ-დაპარგული ღოდინი სიკვდილისა ნაყოფია მშრალი კონების და არა გრძნობის მიერ ნაკარნასევი. ამ იდუმალ ინსტიქტს, მგოსანი აშკარავეებს უფრო ღიად გზაფხულზე.

გზაფხული, რომელიც უგელასე უფრო აგრძნობინებს მგოსანს, და სიტოტხლის სიმშვენიერეს, სიმბოლოა დაუდგომელი მოძრაობის; ამ დროს უგელაფერი აჩქარებული ტემპით მოძრაობს: ფრინველნი თავის ადრორთვანებას გამუდმებულ სიმღერა-ჭიკჭიკში აშკარავებენ, მტენარე იშორებს ციფ მიწას საბურავად და გულღიად შესთავაშებს მზის სხივებს, სიტოტხლის მომცემს. მთელ ამ საერთო მოძრაობაში, შესმატკბილებული ჭიმნია ჩაქსოვილი სიტოტხლის სიმშვენიერისადმი, და მკმუნგარე მგოსანს „სიკვდილის გზაზე თრთოლვით მიმავალს, ვიღაც ეძახის სიტოტხლისაკენ.“ ამ იდუმალ ხმაში, რომელიც ჩაქსოვილია მგოსნის ფარულ ფისიკაში, იმალება აზრი სიტოტხლისა, რომელიც მხოლოდ ირრანციონალურ სამოსელში თუ შეღავნდება. და მგოსანმაც იგრძნო იგი ფარული ძალა; რომელიც უკიდურეს სასოწარკვეთილების დროს უხატავს სიტოტხლის გრძნულ სიმშვენიერეს. ამ დროს იგი მძლე კანიტდის სინამდვილის აზრს, „ეოფნის მემობელი“ კვლავ ურიტდება სასტიკ ცხოვრებას და მისი სიტოტხლის საიდუმლოებით დატვირთული ჩანგი, სოციალურ სადუხჭირის ხმებს გამოსცემს:

„სიმღერავ, უხმე დალილილ-დაქანცულოთ,
აჩვენე ცეცხლში ნაწრთობი გული,
დაე, ისმენდენ ჰანგს დაუცხრომელს,
დაე, იცოდენ, რომ ყოფნის მემობელს
მოხლამი კიდევ აქვს სიყვარული.“

მის. აბრამიშვილი

(შემდეგი იქნება)

სასახლო სცენის მუშაგნი

სცენის მოუგარე მარ. დ. ჰანკვიტაძე

ხუთმეტი წელიწადია, რაც უფროდასი სასახლო წარმოდგენების საქმეს ერთგულად ემსახურება. ღარობი გლესის შვილი უმეტესად თავისთ განვითარდა. 1900 საკუთარი თანხრობით საქარაში გამართა პირველი ქართული წარმოდგენა, რომელსაც აურებელი ხალხი დაესწრო უფასოდ. ამ დროდენ ყვირილასი არ გამართულა ისეთი საქველმოქმედო, სახალ-

ხო ანუ იათუასიანი წარმოდგენა, რომ მ. ჰქცის მსურვალე მონაწილეობა არ მიეღოს. ამ მოკლე ხანში გაიმართება მისი 15 წ. სასცენო მუშაკობის პატოვსცემი წარმოდგენა. **ოლ. ბ - ძე**

ვ . . . ს

(თავისუფალი თარგმან ინგლისურით)

პაწია წყარო მდინარეს ერთვის,
მდინარე ზღვისკენ მიეჩქარება,
ქარი ქვეყნის ვარს დაჰქრის, დაქშუის,
ღიად ბუნებას ეალერსება.

დახე ბულობლსა—ვარდსა შეჭხარის
ია ნარვიზსა ვარდახვევია,
ვარსკვლავთა გუნდი მზისკენ ისწრაფვის,
განგებას ეგრე ვაუჩენია!

მთვარისა მუქი ზღვის ტალოას ჰკოცნის
და არე-მარეს—ზღვისა სხივები;
რას ვაქნევ ალერსს, კოცნას მათ შორის,
შენ თუ კი მე არ მეთაბორები!..

ი. შ.

უდრო მსხვერპლი

ჩვენი სტენის უნ-
გეშა მდგომარეობაში
კიდევ ერთი უდრო
მსხვერპლი შეიწირა..
პ იულისს თბი-
ლისში კლექციით გარ-
დაიცვალა სულ ახალ-
გაზდა, სამშობლო
სტენის თანგამდებობით
მოსიუკარულე მუშაკი,
ალექსი ალექსიძე
(ქურდოვანიძე).

**მსახიობი ალექსი ალექ-
სიძე (ქურდოვანიძე)**
1891—1915

რაჯდენათ სახელაფნებით
იმდენად უფრო დიდათ უყვარდა სტენს და ერთ-
გულად ემსახურებოდა, რითაც კი შეეძლო...
კულისებს უკან ბეგრი საშუადა, ათასგვარი
წერილმანი საქმე, რომელთა ამდროულბელს
მაყურებელი საზოგადოება თითქმის არც კი ამ-
ჩნევს, მაგრამ ამ პატარა მუშაკთა უყოლობით-კი
, დიდი გარსკვალაინიც ისე ვერ იბრწეინებუ-
ბენ...

ასეთი იყო ალექსიძე: ეგულა დიდ მსახიო-
ბთა თანამსახური, ხელის შემწეობი, პატარა
როლები მოხდენით ადმსრულებელი...

ჩვენი სტენის სიამაყეს, ღაღას, შეუმჩნე-
ველი არ დარჩა ეს პატარა მუშაკი და მოწა-
ფედ აიყვანა, რომელსაც თავისი სურათიც
უძღვნა შემდეგი საკუთარი წარწებით:

მართალია, იგი
ცნობილი მსახიობი
არ იყო, მაგრამ

„ჩემ ახალგაზრდა პატარა მოწაფეს
ალექსიძეს სახსოვრად, შეხედე ხოლმე ამ
სურათს და მოიგონე, რომ მხოლოდ ერთგუ-
ლი მუშაობა, მეცადინეობა, მიგვალწეინებს
მიზანს. ვისაც არ უყვარს სტენა მშობელი
დედისავეთ და ძალა არ მოზღვეს მას თავი
ანაცვალოს—მას ნება არა აქვს ამ ტაძარში
შესვლისა. სტენას ისეთივე ერთგულება უნ-
და, როგორც საყვარელ არსებას. ვლ. ალექ-
სი მესხიშვილი.“

პატარა ალექსიძეც მტკიცედ ასრულებდა ამ
დავობებს და რომ დასრულოდა და ახმარეხი მის-
ცემოდა, თავის მოძღვრის იმედს გაამარ-
თლებდა კიდევ: ამის ნიშნებსაც ვხედავთ—
1913-14 წ. პათარის დასში მსახურობის დროს
რამდენიმე სახსურისმკებლო როლი, სხვათა-
შორის ბარენტი „იმედის“-დადუზაშია, დი-
დის ადვანებით შეასრულა, ასევე ნიჭიერად
განასსიყრა თელავში პატარა კახი, „გულჯაჯა-
რიდან“, რითაც საზოგადოება ატანცებში
მოიყვანა,—მაგრამ უღმობებლმა სტენმა, კლექმა,
უდროოდ ბოლო მოუღო 24 წ. ჭაბუკს.

სიღარიბე, ხელმოკლეობა, ცხოვრების ვე-
რად თავის თავის მიჩნევა, და ბოლოს—საკუთა-
რი კერის უქნელობა, რამაც ბეგრი მსახიობს
აუბნია გზა-კვალა.—იხი ხვედრი ჩვენი სტენის
მუშაკთა, რამაც ალექსიძეც იმსხვერპლა...

მიწამაც გემსრუბეფს, სტენის სიყვარულით
გატანცებულა ჭაბუკო... ვინატრათ მომავალ
თაბბას მინც ასრდენადეს შენი ხვედრი!..

იოსებ არიმათიელი

* *

გაფითრებული შევეყურებდი შენს ნათელ სახეს;
საიმქვეყნიო ნეტარებით მიცემდა გული.
მიწიერ გრძნობას მიყუჩებდა შენი სიმშვიდე..
თვით სათნოება იყო შენში გამოსახული ..

* *

მუხლი მოვდრიკე შენს წინაშე, ხელი აღვაპყარ,
დიადი გრძნობა სასოების ველარ დავფარე:
ცრემლი მდიოდა... ვქვითიწებდი .. ამდროს უეცრად
მომიახლოვდი და შემახე ბაგე მთრთოლოვარე...

* *

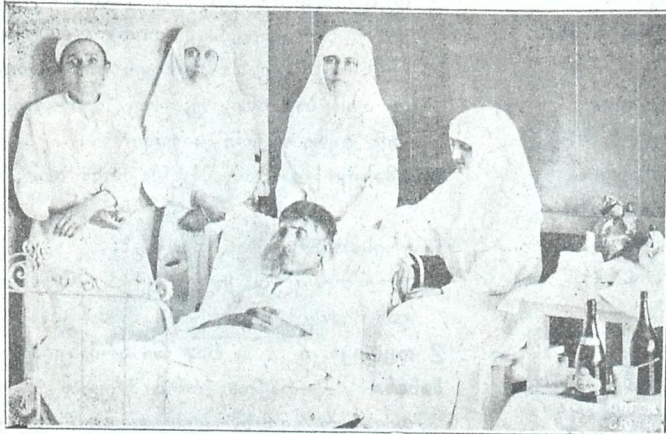
ოჰ, უმდურო! რად მინდოდა მე შენი კოცნა?
ნუ თუ გეგონა მავას გთხოვდი თვალცრემლიანი?..
ვაჰ, წარკვეთილო სასოებაე!.. მე სხვა მეგონე
და შენ კი თურმე იყავ მხოლოდ აღამიანი...

კ. ჭიჭინაძე

ჯ. კ.-ხაშმელი ილ. ნახუცარიშვი-
ლი გაკაწრული. აი, მისი წერილი:
„ჩემს პატარა სამშობლოში სახსოვ-
რათ ჩემი სურათი. ეს სურათი არის
გადაღებული ქ. ლომეოში რუსისა
და გერმანიის ომში 1915 წ. 12
თებ. და სხ...“

წიგნი
18

ავადმყოფი მკოსანი ვეაფშაველა წმ. ნინოს ქართ ველთა ლაზარეთში და მისი მომვლელნი მოწყალე- ბის დანი.

(თეატრი და ცხოვრებისთვის“ საგანგებოდ გადაღებუ- ლია ფოტ. ევ. ჟვანიას-მიერ).

თვეზე მეტია ლოგინად წევს. ავადმყოფი ძალზე დასუსტე- ბულია, შეცვლილი, თვითონ თავს კარგად ჰგონობს. მნახ- ველნი ბლომად დაიარებიან. განსაკუთრებით ასიმონებს ბავ- შუების ნახვა. ნ იფლისს შეა- მოწმეს ექ. ი. გომართელმა, სპ. ვირსადაძემ, ფლ. მახვიდა- ძემ, შ. მიქელაძემ და გრ. მუ- ხაძემ. ექ. მუხაძემ მარჯვენა ფერდში წუადი გამოუსვა (ამი- თი მეორედ). ავადმყოფს ხან- გრძლივი მოსვენება დასჭირდება, დაზარეთში ორ კვირამდე ღარ- ნება, შემდეგ აგარაკზე კავსავ ნიან სადმე.

მ წ ი რ ი - ს ა რ დ ა ლ ი

(გაგრძელება. იხ. თ. ლა ც. № 27)

მოკვამება მისუთი

ხეებით დაჩრდილული მინდორი. წინ, რამდენსავე ადგილას, მსხვილი ხის კუნძებია. უკან, მარცხნივ მოსჩანს მაღლობზე მდგარი ერისთავის სასახლე ქვიტ- კირის გალავნითა და კოშკებით. მა' ჯვნივ იწყება სო- ფელი. ზოგი ხის კუნძზე, ზოგიც მიწაზე სხედან სოფლის დედაკაცები, ხელსაქმობენ და ლაპარაკობენ. შემოდის ნელის ნაბიჯით, გრძელის ჯოხით ხელში, თვალზე გაშტერებული, გამხდარი და გაფითრებული მართა; ცოტა მოშორებით მოჰყვება მანანა. დედა- კიციები გაიგონებენ ფეხის ხმას. დაინახავენ მართას, შეკრთებიან და, შეშინებულნი, ელიან. მართა მოდის, დააკეპრდება დედაკაცებს, შემდეგ გატრიალდება დაჯდება მოშორებით და, თითქო გაქვავებულია, ერთ წერტილს მიშტერებული, ზის უძრავად.

მანანა (მოდის დედაკაცებთან და დიმილით) რამ შეგაშინათ, თქვე საცოდავნიო?..

ველარ დარწმუნდით ამდენი ხანი, რომ შეშლილია, მაგრამ მშვიდი და უწყინარი ადამიანი?..

1 დედაკაცი (დიმილით) აბა, რა ვიცი, შეე კაი ქალო, რომ მოუაროს მოულოდნელად და დავგიშინოს თავისი კეტი, გაგვატყუებინა ხომ სული ხელად?..

მანანა (დაჯდება) რას ამბობ? არამც

თუ ადამიანს,

ბუხს არ აწბილებს და ქიან ჰველას: დადის თავისთვის აგრე უსიტყვოდ და აცქერდება მხოლოდ სუყველას!

2 დედაკაცი (თანაგრძნობით) ეძებს ვისზე

თუ, ეგ უბედური?

მანანა ეძებს საბრალო!

2 დედაკაცი ვისა, მანანა?

მანანა ვის და თავისს შვილს. როგორ

შეერკა

საწყალს გონება არ იცი განა?..

2 დედაკაცი არა; გვიამბე, შენი ქირიმე!

3 დედაკაცი ეგ ხომ იმ დღიდან არის

შეშლილი,

ჩვენი ნინო რომ ცოლად შეირთო და სარდლად გახდა მაგისი შვილი?..

მანანა სწორედ იმ დღიდან. ჯერ არ

უნდოდა,

რომ მონასტრიდან წამოსულიყო, ბავშობიდანვე მწირად გაზრდილი, და ერისკაცად კვლავ გამხდარიყო; მაგრამ როდესაც ვერ-რა გააწყო

და გივიმ მისი არ დაიჯერა,
დათანხმდა; მხოლოდ ისურვა, იმ წამს
ნინოზე ჯვარი მას დაეწერა
და სინარულით თვითვე შეუძღვა
მეფე-დედოფალს თურმე საყდარში;
მაგრამ, ისინი რომ ჯვარს იწერდნენ,
უცებ, შეშლილი, გავარდა კარში:
გივი ჯვარს იწერს და ეს ამბავი
შევატყობინო უნდა ჩემ ქმარსო;
უნდა ვახარო მთელ ქვეყანასა,
გაუზიარო მთასა და ბარსო!..

2 დედაკაცი (ცისკენ) დიდება შენდა,
უფალო! მერე?

მანანა გაიქცა თურმე და უგზო-უყვლოდ
ტყეში გარბოდა და ხარხარებდა
და დაღვენებულთ უკან მსახურთა
სიახლოვესაც არ იკარებდა;
ვიდრე ღრმა ხეში არ გადავარდა
და ცოცხალ-მკვდარი არ ააყენეს
და სასახლეში თავგატეხილი
და გონმისდელი არ მოასვენეს!..

2 დედაკაცი მერე?

მანანა სამი დღე იყო უგრძობლად
და, თუმც საბრალო სიკვდილს გადარჩა,
როგორც უყურებთ, ასე შეშლილად
და თანვე თითქო ყრუ მუნჯად დარჩა!..

2 დედაკაცი (ცისკენ) დიდება შენდა
უფალო!..

(მანანას) შეიღმა
შეიტყო ომში წასვლამდის?..

მანანა არა,—
ისე წავიდა მაშინ საომრად,
რომ არაფერი გაუგია-რა!..

(დედაკაცები სიბზალუდით უყურებენ მანანას)

1 დედაკაცი (ცოტა ხნის შემდეგ)
მართლა, ომში ხომ ჩვენ გავიმარჯვეთ
და გივი რატომ აღარ ბრუნდება?..
ახლა ხომ მტერი აღარ გვაწუხებს?—
ჩვენი ქვეყანა მშვიდობით სტკებება!

3 დედაკაცი (1 დედაკაცს) იმიტომ, ქალო,
რომ როცა მეფემ

ნახა იმისი თურმე გმირობა,
იხმო თავისთან და ჩააბარა
მთელ ქართველ ჯარის მთავარსარ-
დლობა.

2 დედაკაცი (მანანას) მაშ, აღარ მოვა?..
თითქო ამბობდნენ,
რომ რაკი გახდა ჯარის სარდლადო
და თან ბატონის ქალიც შეირთო,
ისვე იქნება ერისთავადო?

მანანა როგორ არ მოვა? მოვა და მარ-
თლაც

ერისთავადაც ის შეიქნება;
მხოლოდ ჯერ კიდევ უნდა იბრძოლოს
და შეასრულოს მეფის ბრძანება!

2 დედაკაცი რა, რა ბრძანება?..

მანანა რა და, რომ მტერი
თავს არ გვესხმოდეს და გვაწუხებდეს,
უნდა პატივსა გვცემდეს მარადის
და მოკრძალებით ჩვენ გვიყურებდეს!
ამას-კი მხოლოდ მაშინ მივალწევთ,
როს შეგნებული ყველას ექნება,
რომ შეგვიძლიან ჩვენცა თავს დასხმა,
არამც თუ მარტო მტრის მოგერება!..

3 დედაკაცი (დიმიდით) ხალხის თქმისა-
ებრ, არა მანანა?—

თუ გინდა, დაგრჩეს წყალ გამოღმამო,
უნდა მიუხტე იქით მეზობელს
და წაეღაო მას წყალ გაღმამო!..

(ეგუჯანს იცინიან)

მანანა ჰო, სწორედ!.. მეფეც ასე მოიქცა:
თვით შეესია თავ-გასულ მტერთა
და ზოგ მათ მხარეს ხარკი დააღო
და ზოგი სულაც შემოიერთა!..

(ეგუჯანს აღტაცებულია)

ახლა მეფის წინ რომ ქედს არ იხრის
მხოლოდ ერთი-ლა თათრის ხანია;
მეფესაც გივი დიდის ჯარითა
მის დასასჯელად გაუგზავნია!..

(ეგუჯანს უხანძრავს. მართა ადგება. მანანა დაინა-
ხავს და თვითონაც ადგება. დედაკაცებიც ადგე-
ბიან. მართა მიდის. მანანა და დედაკაცები გა-
მოქსალმებიან ერთმანეთს. დედაკაცები მიდიან
და მანანას მარჯვენა მხარეს მარცხნივ
მართას შემოდის ნინო, შეხვდება მანანას,
ხელს მოჭკივებს და მოჭკივებს წინ; თან არა
ჩვეულებრივი მღვდლურება ემჩნევა).

ეყუყუ მუყუყუ

(შემდგომი იქნება)

ჯანის კაცი
ემელიან წულაძე

ოსმალეთის საზღვარზე ბრძოლის დროს დაჭრილი. დასწერა მოგონებანი „ბრძოლის ველზე“, რომელიც ჯერჯერობით ვერ იბეჭდება.

ქართველ მაჰმადიანთა ლექსი თამარ მეფის სიმღერა

(ძველად გამოთქმული ქობულეთში ჰუსეინ-ბეგ ბაჟანის-მიერ, გადმოცემული ზ. კიკინაძის მიერ)

ათასი კაბა ყმა მყვანდა,
ყველანი ოქროს ღილითა;
ვაკმევედი დედალ ხოხობსა,
ვასმევედი ბროლის კიკითა.
ვინც რომ შემება—შეგები,
ალალითა და ჯიქითა,
აწი თქვენ იცით, მეფენო,
ვინც დარჩეს ამას იქითა!..

ქართველ მაჰმადიანთა პასტოქოპარაოგა

გაზეთ „ტიფლისკი ლისტაკის“ 1915 წლ. მე-113 №-ში ვკითხულობთ შემდეგს ფრიად საყურადღებო წერილს ქართველ მაჰმადიანების კაცთმოყვარეობის შესახებ. „როდესაც წარსულ წლის გიორგობისთვის ოსმალთა ჯარი შეიჭრა შავშეთსა და იმერხევში, მაშინ ადგილობრივი მაჰმადიანები მხოლოდ ოსმალთა ჩამომავლობისა შეუერთდნენ ამ ჯარს, იმერხევის თვრამეტი სოფლის ქართველ მაჰმადიანებმა კი არა თუ არ შემოუშვეს ოსმალნი თავის სოფლებში, არამედ თვის მფარველობის ქვეშ მიიღეს იმერხევში ქრისტიანობის ერთად ერთი ბუდე, ს ო მ ე ხ თ ა ს ო ფ ე ლ ი ფ ც ი ყ უ რ ი... მიუხედავად ოსმალთა და ნემცეთა მეცადინეობისა, იმერხევის ქართველი მაჰმადიანები დარჩნენ რუსეთის და მეზობელი სომხების

ერთგულნი. ამ მეზობელ სომხთა დასაფარავად იმერხეველებმა შეადგინეს შეიარაღებული რაზმები და იცავდნენ მათ მკარცველთა თავდასხმისაგან. რამდენჯერმე იარალით ხელში წინააღმდეგნენ იმერხევის ქართველები ოსმალთა რაზმების შემოსევას, ერთხელ ოსმალთა რაზმებმა გამოუგზავნეს საკუთარი მოციქული იმერხეველებს და თხოვდნენ მიეცათ ნება ფციყურის სომხების გაძარცვისა. მაგრამ იმერხეველთა მოხუცებულებმა უპასუხეს: „მხოლოდ ჩვენს და ჩვენ ცოლ-შვილთა ლეშებზე შეგიძლიათ შეხვიდეთო ფციყურში“. ამ ნაირად ოთხი თვის განმავლობაში, მიუხედავად იმისა, რომ მოელოდათ სიკვდილი და აოხრება, იმერხევის ქართველები იცავდნენ ფციყურს, სანამ რუსის ჯარი იმერხევში შემოვიდოდა“...

ამ წერილის დამწერია ვილაც ატრპეტი, ჩვენი ფიქრით სომეხი, რომელიც სამართლიანად დასძენს ამასთანავე, რომ „შავშეთი ალაოხრეს ოსმალებმა,— ხოლო ფციყური ქართველ მაჰმადიანების მოუსყიდველობის და რაინდობის მეოხებით გადაარჩა ოსმალთა ძალმომრეობას“...

კარგი და პატიოსანი! ჩვენ სრული დარწმუნებული ვიყავით და ვართ იმაში, რომ ქართველი მაჰმადიანები ბუნებით და ისტორიული აღზრდის შეთხებით რაინდები არიან და კაცთმოყვარეობით ეპყრობიან ქრისტიან მეზობლებს, რის ცხადმყოფელი მაგალითი ზემოთ მოყვანილია... მაგრამ ექცევიან თუ არა მათ ასეთივე კაცთმოყვარეობით მეზობელი ქრისტიანების ზოგიერთნი წარმომადგენელნი?!

ილ. თეზბიტელი

დედის მკვლეელი

(იხ. „თ. და ც.“ № 15)

როცა კაცი დროს გასვლას ელოდება, საუკუნოდ ეჩვენება. მომლოდინე ამ დროს დიდ მოუთმენლობას განიცდის. მართლა და თითქო ამ ცდაში დრო თინზე არ გადიოდესო. ისე იყო სოფრომას მდგომარეობა. ჯერ მკელი კვირის განმავლობაში დედის ამბის გაგებას მოუწდა და ახლა, როცა ყოველივე შეიტყუა, დაღამებას არაფერი ეშველა.

რატომ უცდიდა ის დაღამებას? რატომ დღისით არ მიდიოდა დედასთან? დღისით მას დაიქვრდნენ და სასტიკად გაასამარლებდნენ, მით უფრო რომ მთავრობა ყოველ ღონეს ხმარობდა ყაჩაღების მოსაპოვად. ახლა სოფრომას ისიც აწუხებდა, ვაი თუ დედაჩემი შინ არ დაშიხვდეს და ტყუილად მომიხდეს მისვლაო.

მაიას მათხოვრობა მართალი იყო. მაშ რა ექნა? შევიღმა რაც ფული დაუტოვა, ის მამასახლისმა წაართვა. მას შემდეგ შევიღის ვერა გაიგო რა. ბოლოს გადაწყვიტა, ალბად მომიკლა ვინმემო და ბევრი ტირილის შემდეგ გამოიგლოვა სოფრომა. მარტო დარჩენილ მაიას შრომა არ შეეძლო თავი რომ ეჩინა და ამის გამო მათხოვრობას მიჰყო ხელი. ის დადიოდა სოფლებში, თავის ნაცნობებში ჩანთით და რასაც მოულობდა, ჩანთაში უყრიდა თავს. ხანდახან თუ გზაში დაუღამდებოდა კეთილ მოსახლეს სთხოვდა და ისიც ათევი- ნებდა ღამეს. გასაკვირველი ის იყო, რომ მთხოვარა ქალს თავის ბახუც თან დაყვებოდა, თითქო მისი საჭურისიაო და ეს ორი მგზ ვრი ყოველთვის ერთად მოგზაურობდა.

როგორც იქნა ჩამოლაშდა, ხევი სიბნე- ლით დაიფარა, რომელი დროც სოფრო- მასთვის ღლე იყო და ისიც მოემზადა შინ წასასვლელად. მაუზურის ბერდენა მხარზე გადაიგო, იარაღი აისხა, ნაბადი მოიხურა, თავპირზე სუფთა ყაბალახი ჩამოიხურა, ლევორ- ველი ხელში მოიმარჯვა, გამოვიდა გამოქვა- ბულიდან და გაუღდა გზას.

მის წასვლის დროს ყველა ყაჩაღები არ იყვნენ გამოქვაბულში დაკინც იყო — სოფრო- მამ მათ აშბად დაუგდო, თუ სად მიდიოდა. ამასთან დაბრუნების დროც დაუნიშნა, რად- გან იმ ღამეს ერთ ვისმეს უნდა დახვედროდნენ გასაძარცვავად. ის ძალიან ჩქარი ნაბიჯით მი- დიოდა. უნდოდა მთლად დაღამებამდის გამო- სულიყო იქიდან, მაგრამ ხევის გამოსვლას მაინც დიდხანს მოუწდა. ასე რომ, როცა ეს ჯოჯოხეთური და უტეხი ტყე ღრენი გა- მოათავა, კარგა დაღამებული იყო. ხევი რომ გამოათავა, ერთ ალაგს, მშვენივრად გაშლილ მინდვრს ბილიკზე ჩამოჯდა ბუჩქებში შესა- სვენებლად და რომ წარმოიდგინა ეს მოკლე დროის მგზავრობა ამ საშინელ ადგილებში, ძალიან გაუკვირდა თავისი შემძლებლობა და თვის-და უნებლიე წამოიძახა: „რამდენი შეუ- ძლია კაცსო“. აქ კიდევ დარჩებოდა ცოტა ხანს, მაგრამ საიდანღაც გრუხუნის მოსმა. გრუ- ხუნის ხმამ სოფრომა წამოაგლო ხეზე. სოფ- რომამ ცას შეხედა და რაკი შენიშნა წვიმა

მოვაო, ცოტა ეწყინი, მაგრამ მაინც არად ჩააგდო, გადმოეშვა შარავნაზე და გაუღდა სოფლისკენ. პირველ გრუხუნს საშინელი ქექა-ქუხილი მოჰყვა და კოკისპირული წვიმა. სავალი გზა საშინლად ატალახდა და ყაჩაღს ფეხები უკან რჩებოდა. ვითომ დაბრუნებაც მოინდომა, მაგრამ აღარ ეხერხებოდა. გზა საკმაოდ ქონდა გამოვლილი, სოფელი არც ისე შორს მოსჩანდა და ახლა უკან გაბრუნე- ბა დაეზარა. გზაში ძალიან ფრხილად მიდიო- და. თვალს გაფაციცებით ადევნებდა აქეთ- იქით — არავინ დამინახოსო და ყოყელ ფეხის ნაბიჯზე თავის წარსულს ხედავდა ქონში რომ მოუსწრო მამასახლისმა. „ნუ თუ ეხლაც მო- მისწრობსო, მარა რო არ იცის მე თუ აქა ვარ... ამ ამინდში ვინ იქნება გაბედოს გამო- ყოლა და მზვერობა. მთელი ქვეყანა იქცე- ვა“. ფიქრობდა თავის გულში და წინ მიდიო- და. მაგრამ ნახეთ მისი განცვიფრება, როცა მას ახლოდან ფეხის ხმა მოესმა. ის უცებ შე- ჩერდა, განგებ გააყურა; მაგრამ ან დროს დაიგრუხუნა და ყოველი მსოფლიური ხმაუ- რობა ცის სტიქითნთა რუხრუხმა დააფარა. გრუხუნმა რომ გადაიარა, სოფრომა ისევ შე- ჩერდა და ელვას დაუცადა, რომ მის სინათ- ლეში გაერჩია ვინ მოსდევდა, მაგრამ ამ დროს ისე უცებ გაიელვა, რომ იმან ვერაფერი გაარ- ჩია..

ევ. ფურცხვანიძე

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

თეატრი პროვინციაში

მეორე საუკუნე — ეს ჩვენი ხალხის გამოფე- ხისლებიან საუკუნეა. დღეს საზოგადოებამ დაი- ნახა, რომ ის დასავსებული ტყეები, რომელი- თაც აქამდე ვიდოდა — მხოლოდ საბუნებისაგან მიუ- თითებდა. ის უფერული ცხოვრება, რომელსაც ხალხი- აქამდე ეწოდებდა, უფარგისი, დასავსებული ტა- მადგა და მას აუტილებლად ძირიან-ფესვიან- ნად გარდაქმნა ესტინოვება. თუმცა გვიან, მაგ- რამ პროვინციაშიც ქალაქს მიჰპაძა; ახალს სა- შუალებებს ეძიებს ძველი ცხოვრების კედლე- ბის შესანგრევად და სულ მალე — პრო- ვინციაშიც განადგება დაუსრულელი კულტუ- რული მუშაობა. ამის საიპედო ნიშნებსაც დღე- თი-დღე ვამჩნევთ.

ყოველმა ჩვენთაგანმა იცის, რომ ყველა ჩვენი კულტურული საქმიანობის დასაწყისად ქართული ხელოვნება ითვლებოდა აქნაბამდე და ითვლება დღესაც; რომ თეატრი—ეს ჩვენი ხალხის გათვითცნობიერების ტაძარია, კულტურის ზრდის დაუშრეტელი წყარო. პროვინციაში შეიკნა რა მასი დიადი კულტურული დანიშნულება, გვერდით ამოუდგა ქალაქს, თავგამოდებით დაუწაფა ხელოვნებას და დღე არ გაგა ისე, რომ სოფლად თუ დაბებში სტენის დაარსებასა, ანუ წარმოდგენების მართვის ამბებს არ მოგკრათ ხელში უფრო.

თუ რამდენად დიდად პროვინციაში მცხოვრებთა განებრივი მოთხოვნა იდება, კულტურისაკენ ლტოლვილება და რადენად გაუდგამს იქ ფესვები სათეატრო ხელოვნებისადმი სიყვარულს, ამის დამამტკიცებელ საბუთად ხატარა სოფელ ზემო-გომელის (გორის მაზრა) მაგალითს მოვიყვან აქ: 12 მაისს სადგურ გომში მცხოვრებნი ინტელიგენცია და მოვლენიანი შეიკრიბნენ და ერთხმად დაადგინეს შეუერთდნენ ხაშურის ქართ. დრამ. წრეს, ჩაეწერათ სრულყოფილიანი წევრებად, აირჩიონ სამხრეთ-ველო კომიტეტი—საპატრო და ენერგიულ პირთაგან შემდგარი და სოფელ ზემო-გომშიაც დაასრულ მუდმივი სტენა, სადაც ხაშურის დრამ. წრის გამგეობა გაჭმართვის სისტემატიურად ქართულს წარმოდგენებს. სამხრეთ-ველო კომიტეტში არჩულ იქმნენ: მისიელ კვალაშვილი, იხლიტე კავუღაშვილი, ილიკო კახაბაძე, კაკო მ. სიაშვილი, გაბრიელ შანშიაშვილი, მისიელ სიღვესტროვი, არჩილ კეკელიძე და ვარლამ გოგუა. რადგან გომი თვალყურისით სამხრეთ-ველო მაზრისა და ირგვლივ მრავლად აკრავს მოზრდილი სოფლებიც, რომ უფრო მკვიდრი ნიადაგი ჩაუაროს თეატრს და სოფელშიც მახლობელი მანქანალობა მიიღოს თეატრის ბედ-ილბადში, —ამავე კრებაში ერთხმად დაადგინა დამხმარე საპატრო წევრებად მოწვეულ იქმნენ: ბრეთის ხეობიდან კნ. მკვრივი ქაიხოსრო ასული ამირაჯობისა; ავღვეის ხეობიდან—კნ. ქეთევან ჯობრაძის ასული ამირაჯობისა; ქარელიდან—კნ. ნინო მისიელის ასული ციციშვილისა; სოფ. ვაყიდან—კნ. თამარ გრიგოლის-ასული ბეგთაბეგიშვილი; გომიდან—

თდი ვასილ ედიშერის-ძე ბაგრატიონ-დავითაშვილი და სოფ. წრთმიდან — გიორგი ბეჟინის-ძე ტატიშვილი. ამავე დღეს შემდგარ კრების დადგენილებით არჩულ კომიტეტს კვალაშვილი იხრინოს გომში არსებულ კულტურულ დაწესებულებათა გასაუმჯობესებლად მეორე სხდომა 13 მაისს მოახდინა გომის საზოგადოებაში და აირჩია სამი პირისაგან შემდგარი კომისია ხაშურის დრამ. წრის გამგეობასთან მოხალაშვარაკებად—შეერთების და აგრეთვე ხლო მომავალში წარმოდგენების დადგომის შესახებ. 14 მაისს—ხაშურის წრის გამგეობამ—გომელების წარმომადგენელთა თანხალსწრებით იქონია მოქალაქე და ერთხმად დაადგინა, შემოერთონ გომის რაიონი, მიიღონ სრულყოფილიანი წევრებად მსურველნი, მიანიჭეს უფლება გამგეობის სამი წევრის არჩევისა, რომელნიც სრულის ხმით შევლენ ხაშურის გამგეობაში და გადასწავლით პირველი წარმომადგენის დადგომის 24 მაისს გომის სამეურნეო ამხანაგობის შენობაში დაიდგა შეერთებული წრის მიერ პირველი ქართული წარმოდგენა, რომელსაც ზღვა ხალხი დაესწრო და უდავლობასა გამო, ბევრი უკან დაბრუნდა. აი 24 მაისიდან ფეხს იკიდებს გომში ქართული ხელოვნება, ამ დღიდან იწყება ცხოველყოფილი და ნყოფიერი მუშაობა გომის მოწინავე პირებისა და ეს დღე დიდის ასობით უნდა აღინიშნოს ქართული სათეატრო ისტორიის ფურცლებზე. გომში ამ ჟამად სტენაც მოწოდებია და თუმა მოწოდებია ჯერ-ჯერობით დარბიულია, მაგრამ სრული იმედი უნდა ვაქონით, რომ გომის ხლო მდებარე სოფლებში მცხოვრები ინტელიგენცია და შეგნებული პირებიც თავიანთ უფრადლებას არ მოაკლებენ გომში დაარსებულ სტენას და ხელოვნების მკვიდრსა და სიამულენადაც ზე დაუენების საქმეს შესაფერს დახმარებას აღმოუჩენენ. არ შეიძლება უუფრადდებოდ დავსტავთ გომის ბოქაულის პ. სანდრო შიხურაძის შრომა და თანაგრძობდაც ამ კეთილ საქმის საკეთილად დაგვირგვინებაში ბ. შიხურაძეც ერთ იმ ინიციატორთაგანია, რომელთაც მოიფიქრეს გომში თეატრის დაარსება და რომელთაც საკეთილად დაგვირგვინეს ეს ფრად სასარგებლო საქმი.

ამასთან ერთი რჩევა მსურს მივსწე გამოქ-
ლებს: უტყუარად მიხედო უნდა დაისახოს გო-
მში, თვალსაჩინო ადგილას საკუთარი მიწა შეი-
ძინონ, აკან ზედ მოზრდილი შენობა, რა-
მელშიაც თავი უნდა მოუყარონ ეკელა კულტუ-
რულ დაწესებულებებს: საკრედიტო ამხანაგობას,
სამკათხველას და სტენას (ეს ადგილი მოსა-
ხერხებელია, რადგან საკრედიტო ამხანაგობას
500 მანეთი უკვე ჰქონია მოგებიდან გადადუ-
ბული შენობასათვის) და ამ ნაირად, ქართლის
თვალსაჩინო ადგილას ჩეკრება სიძირკველი
ისეთს სამაგალითო საქმეს, რომელიც გარე-
რივს საზრდოს მიაწოდებს სოფელს და თვით-
გამოარკვევის სხვაგვარს მოჭევენს სიბნელეში
შეიკრებს შიდაშეს.

ნიკო სიხარულიძე

ქართული სახიობა

ბაქოში სახალხო წარმოდგენა გაიპართა
კვირას, 28 ივნისს, ე. თალაკვაძის რეჟისორობით.
წარმოდგინეს „უმუშევარი“ ბელოისა. როლების
ამრულელებელთა შორის პირველობა ე. თალაკვაძეს
ეკუთვნის, იგი ნამდვილი გერასიმე იყო, თამაშობდა
ბუნებრივად და სადად. კარგები იყვნენ გრედვე ვ
ზუგდიდელი (სტეპანე) და ბ. ინოუჩი (ეგორ); ბ. წუ-
ლუკიძე (დედა). აქა-იქ აპარებდა, მაგრამ მაინც კარ-
გი შთაბეჭდილება დასტოვა.

წარმოდგენას საერთოდ მოუმზადებლობა ეტყუ-
ბოდა. საჭირო პიესები უფრო მხატვრულად იდგმე-
ბოდეს. ხალხი არაჩვეულებრივ ცოტა დაესწრო.

მ-ი

ბორჯომში მთელი ზაფხულით გვეწვია რუსუ-
ლი დ სი „დრამატისკი ანსამბლი“, — დირექტორი ნ.
მაკინცევისა და ე. ლევენისა, რომელიც გამართავს რუ-
სულ წარმოდგენებს, ეგრედ წოდებულს, მინერალურ
პარკის სათეატრო დარბაზში. ეს დარბაზი გადაეცა
ხსენებულ დასს უფასოდ. ამ დასს აზრად აქვს აქედან
იმოგზაუროს ახლო-მახლო დაბა-აგარაკებშიაც: ხაშურს,
სურამს, წაღვეწს, ბაკურ ანს და სხ.

სეზონი გახსნეს პარასკევს, 26 ივნისს; დასდგეს
„Црна жизнь“. პიესამ სასურველად ვერ ჩაიარა.

ღ-ე

სოფ. მარტოვში (თბილისის მაზრა) კვირას,
28 ივნისს, აკაკის ხსოვნის აღსანიშნავად ადგილობ-
რივ სცენის მოყვარეთ წარმოდგინეს „პატარა კახი“.

წარმოდგენის დასაწყისს ქალ. ბ. ი. ბერიშვი-
ლის ასულმა წაუკითხა დამსწრეთ მოკლედ და საზ-
რიანად დაწერილი აკაკის ბიოგრაფია—მოღვაწეობა.
რკავი კი იქნებოდა, რომ უფრო მარტივი და ადვი-

ლად გასაგები ერთ ელაპარაკა, თორემ მისი წა-
კითხი დამსწრეთა დიდ უმრავლესობისათვის ძნელად
გასაგები გამოდგა: კარგია, რასაკვირველ ა, როდესაც
ჩვენს პოეტ-მწერალს ვაღარებთ სხვა ქვეყნის რომე-
ლივე გენიოსს, მხოლოდ ამისთვის უძველესად საჭიროა
განსაკუთრებული აუდიტორია, მოზადებული მსმენე-
ლი. უნდა მოეხსენებოდეს ქალ. ბერიშვილის ასულს,
რომ არამც თუ მარტოველი გლეხ-კაცი, ჯერ მარ-
ტოველი ინტელიგენტიც არ არის იქამდინ მომზა-
დებულ-მომწიფებული, რომ ნათელი წარმოდგენა
ჰქონდეს პუკინ-ჰენინე-ბაირონ-ვიქტორ ჰიუგოზე...
მისაც გაქვთ კეთილი სურვილი გაუღვიძოთ გლეხს
ლტოლვა-მისწრაფება სწავლა-განათლებისადმი, საუბ-
რის დროს ნუ მოაწყენთ მას, ნუ გახვევთ გაუგებ-
რობის ბურუსში.—უთხარით ცოცხალი რამ ცოცხა-
ლი და სხარტი ერთ...

თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ აუარებელ
დამარბკოლებელ პირობებს, თუ გავითვალისწინებთ
აქაურ „მოწინავე პირთა“ სრულს დაუძღურებას,
რომელნიც, ვარდა რამდენიმე პირისა, არავითარ
აქტიურ მონაწილეობას არ ღებულობენ არაფერ
კულტურულ საქმეში და დროს მხოლოდ უაზრო
ლაყბობასა და ქორაობაში ატარებენ, შეგვიძლია
ვთქვათ, რომ წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა. თვალსა-
ჩინო ნაკლიც ბევრი იყო, რასაკვირველია, მაგრამ,
ვიმეორებ, მარტოველის სცენის მოყვარეთ ისეთ პარო-
ბებში უხდებათ მუშაობა, რომ ამ ნაკლზე ლაპარა-
ცი არ ღირს. განსაკუთრებით დაკვირვებულის თამა-
შით ირჩევოდნენ ქ-ნი ეკ. თუშალიშვილის ასული
(ტურფა), ვ. ეპიტაშვილი (კახი) და გ. ხევსური
გელა). გვარიანად ითამაშეს აგრედვე ბ. ბ. ნ. სიღო-
მონიძემ და გრ. მომცემიძემ, პირველმა გივი, ხო-
ლო მეორემ მეფე. ხალხი ძალიან ბევრი დაესწრო
და ცაყოფილიც დარჩა. საერთოდ, ჩვენს გლეხ-კაცს
(მეტად მოსწონს ისტორიული პიესებო. წმინდა შემო-
სავალი, დაახლოვებით 30 მან., გადაეცა მარტოველის
სამკითხველს. ვსარგებლობ შემთხვევით და აღვნიშ-
ნავ აქვე, რომ დიდი მადლობის ღირსნი არიან
ქ-ნი რახიელ ბეჟანიშვილი, მასწავლ. ელენე კუხია-
ნიძე და ბ-ნი ღვთისო სალახუციშვილი, რომელნიც
პირადის შრომით მუდამ ხელს უწყობენ ადგილობ-
რივ თეატრ-სამკითხველს წინსვლას.—

ჯიუტიბო

ს. როკითში (ქუთაისის მაზრა) შაბათს, 20
ივნისს ადგილობრივმა სცენის მოყვარებმა წარმოად-
გინეს გ. ერისთავის „ძუნწი“ და დ. აწყურელის ვოდ.
„ორი მშვირი“. წარმოდგენამ საზოგადოთ მწყობრად
ჩაიარა. განსაკუთრებით კარგად ჩაატარეს „ორი მშვი-
რი“, რომელმაც ბევრი აცინა დამსწრე საზოგადოება.
მეოთხე განყოფილებაში იაკინთე აბულაძის შვიდი
წლის პატარა ქალმა მშვენივრად წაიკითხა ქართული
ლექსები, რასაც ხალხი აღფრთოვანებით შეეგება. და-
სასრულ როკითის მომღერალ ქალ-ვაჟთა გუნდმა იმ-

ღერა „მზე შინაო“, „მადლობზე გადმომდგარიყო“ და ყარაშვილის ცნობილი „სამშობლო“. საზოგადოებას ძლიერ მოეწონა სიმღერები. გასაკვირველია, რომ სოფლის გუნდი ასეთ რთულ მუსიკალურ ნაწარმოებთ ჰარმონიულად, მელოდიათა შეთანხმება-ანსამბლის წესების დაცვით ასრულებს.

წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწო.

— ლი

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

◆ **ახალი პიესები დასწერას .)** დ. კოპალმა „აკაკის საფლავზე“, ესკიზი ერთ სანახაობად და 2) მიხ. გერმანიშვილმა — „სწავლა და სიღარიბე ვოდ. ერთ მოქმედებად.

◆ **ცნობილმა მწიგნობარმა პ. მირიანაშვილმა** შეადგინა წიგნი „ძველი და ახალი ქართული შაირობა“, განმარტებით, რომელიც იწყება იოანე შავთელით (XII ს.) და თავდება რაფ. ერისთავით. ამ წიგნში პოეზიის უმთავრეს მოტივებს გარდა კლასიკური ხასიათის პოემებიც ამაზდ იქნება გადმოცემული. შემდგენელს მასლა ისე შეუმზადებია, რომ ზოგიერთი შეუფერებელი ადგილი გამოუტოვებია ზოგი. შეუკეთებია, რომ სხვადასხვა რჯულის აღმსარებელ ქართველთა სარწმუნოებრივ გრძნობისთვის საჩოთირო არ იყვეს.

◆ **მსცოდნე მსახიობი მ. აბაშიძე**, რომელიც ჯანზე სუსტად არის და დასვენება საჭიროებს, უსახსრობის ვაშა ამ ზაფხულს ისევე თბ ლისში რჩება და კლუბების წარმოდგენებში მიიღებს მონაწილეობას ხოლმე, საცხოვრებლის საშოვრად ურიგო არ იქნებოდა, ორიოდ თვით გაგვზავნათ წალვერს ანუ სხვა აგარაკში დასასვენებლად.

◆ **ცნობილი ხელმძღვანელი ი. ცინცაძე** — იაკალაძე, „სამშობლო“ რედაქტორ-გამომცემელი ქუთაისის ქართულ გიმნაზიის გამგემ მასწავლებლობიდან დაითხოვეს.

◆ **ქართ. დრამატ. საზ. გამომოგამ მსახიობ ალ. ალექსიძეს** ავადმყოფობის დროს 40 მან. შემწეობა აღმოუჩინა, ხოლო დასაკრძალავად — 60 მან.

◆ **განსვენებული ახალგაზდა მსახიობი ალ. ალექსიძე** 7 ივლისს დაკრძალეს წმ. ნინოს სასაფლაოზე. დაკრძალვას დაესწრნენ სხვათა შორის, მსცოდნე მსახიობნი: ეფ. მესხი, ვ. აბაშიძე, ახალგაზდა მსახიობნი, ყურნალ-გაზეთების წარმომდგენელი და ნაცნობ-მეგობარნი. კ ბლს ორა გვირგვინი ამკობდა.

◆ **შალვა დადიანი** აწერს დიდ ისტორიულ რომანს გ. სააკაძის ცხოვრებიდან „ანდერძი“-ს სათაურით.

◆ **ოქმები** „სრულიად საქართველოს მოღვაწეთა პირველი ყრილობის“, უ ე ე ი ბ ე ქ ე ბ ა

◆ **ვეფხისტყაოსანი** სადა ამაზდ გადმოიღო პეტრე მირიანაშვილმა. წ გნის ბეჭდვას მოკლე ხანში შეუდგება, გარეობა ხელს შეუწყობს თუ არა.

◆ **პროვინციის დამსახურებულ სტენის მოქმედების** მარკოზ ქანკვეტაძის 15 წლის სასცენო მუშაკობის აღსანიშნავად ზესტაფონში ამ მოკლე ხანში წარმოდგენა გაიმართება.

◆ **„თეატრი და ცნობილი“ — ქართველ მაჰმადიანთა ნომარში** შემთხვევით გამოგვრჩა ალგენიშნა ბ-ნი პ. მირიანაშვილი, რომელმაც ქართველ მაჰმადიანთათვის სთარგმნა „ყურანი“ (ამ წიგნის დასაბეჭდად შესწირეს ქართ. თავ-აზნ. 1000 მან., დ. ზ. სარაჯიშვილმა — 250 მ.) და აგრედვე წერით თუ სიტყვით დიდათ ხელი შეუწყო ქართველ მაჰმადიანთა სულიერ აღორძინებას. გამოგვრჩა აგრედვე გრ. ვოლსკი, დ. კოლიაშვილი და სხ., რ მელოაც ქრისტიან და მაჰმადიან ქართველთა ურთიერთობის განმტკიცებას საძირკველი ჩაუყარეს.

◆ **თელავში სალიტერატურო საღამოს** ამ მოკლე ხანში გამართავს შალვა დადიანი მგასან სანდრო შანშიაშვილის მონაწილეობით.

◆ **მ. კავსაძე თავის გუნდით** კახეთს გაიწვიეს სხვადასხვა ადგილას კონცერტის გასამართავად.

◆ **ქართველ მსახიობთა ერთი ჯგუფი** ამ მოკლე ხანში ღუშეთში წარმოდგენს შალვა დადიანის პიესას „შენი ჭირიშე!“-ს საკონცერტო განყოფილებით.

◆ **პეტროგრადში იბეჭდება და ამ ერთ კვირაში გამოვა** მედიტონ ბაქანჩავას რამანსები: 1) ტუქმ შოისსა ფოთალი და 2) ნანა შეილა. — იფ. ჭავჭავაძისა. 3) რადესან გიციქერ, გრ. აბაშიძისა. 4) შენ გეტრფი მარად — გრ ვოლსკისა 5) სამშობლო ზეგსურისა — ერასთავისა, ქართულ-რუსული ტექსტებით. რუსულად ნათარგმნია ი. ივანკევიჩის-მიერ. თათო რამანსი ედირება 50 კან. მსურველთა შეუძლიან მიმართონ Петроградъ Владимирскій пр. 10, кв. 26. ალექს. აბაძეს.

◆ **საბურთალოს დრამ. წრის** კრება შესდგება დღეს ადგილობრივ თეატრში.

◆ **აჭარელთა შესახები წიგნი** შეადგინა აშაფან წულაძემ.

უცხოთა შორის

◆ **სარა ბერნარი**, სახელგანთქმული მსახიობ-ქალი, სწორედ სასწაულომომქმედია. თუმცა ფეხი მოკვეთეს და უკვე სამოცდა ექვსი წლისაა, სცენის მიტოვებას არ ფიქრობს. ამას წინად ერთი გაზეთის თანამშრომელს განუცხადა: წამოდგები თუ არა, პირველად ბორდოში საღამოში მივიღებ მონაწილეობას მერე პარიზში ვითამაშებ, ახალ როლს „შეგვინი“ და.

მ წ ი მ ნ ო ზ რ ო ზ ა

ნნეს ახალ პიესაში, ამას შემდეგ კი ამერიკასა და ინგლისის გავემგზავრები საგასტროლოდო. განა რომ მტკიცე ხასიათისა ყოფილა: ფეხშედგმული, 66 წლისა და გასტროლოლორება ძველსა და ახალს ქვეყნებში.

◆ **იხსანის სამშუბო კაბინეთის** ჰპარტენე ქრისტინის სახალხო მუზეუმში.

◆ **ღონღონის თეატრში** ომის გამოცხადებისთანავე ომის შინაარსიანი პიესების წარმოდგენა დაიწყო, თითქმის ყველა პიესის შინაარსი ერთნაირია: გერმ ნელთა შეთქმულება, რომელსაც ინგლისელთა შეთქმულება ამხობს, ჯაშუშობა და სხ. საოხუნჯოდ გამოყვანილია ვიღველმი და მისი სარდლები. ასეთ პიესებს მაინცა და მაინც გასავალი არა აქვს, თუ ესწრება ვინმე—ისევე ბრბო, შეგნებული ნაღზი და საზოგადოება-კი უფრო კლასიკურსა და ისეთ პიესებს ეტანება, რომლებშიც ომის ხსენება არ არის.

◆ **კაინგაბდის თეატრი ბაქოში** ვაღზე აღრე დაიკეტა, რადგან დასში მონაწილეთაგან 80 კაცი ბრძოლის ველზე გაიწვიეს.

◆ **იტალიის მსტოვანმა კომპოზიტორმა მარიო კოსტამ** ომის გამოცხადებამდე გ. დანუნციოს შეუთვალა: სიბერის გამო ბრძოლის ველზე აღარ გამოვდგები, მაგრამ ჩემი სამშობლოს სადიდებლად მსურს საგალობელი დაესწერო. ამიტომ გთხოვ გამომიგზავნო შენი სადა და დიდებული. რომში წარმოთქმული, სიტყვები ამ სიტყვებს ჰანგებს შევეწყობ და მერე მთელი იტალია იმღერებს. ეს იქნება ჩემი გედის სიმღერა“.

◆ **რუსეთის ბაჭღვითი საქმის მთავარბაგაგაგოგის უფროსმა** გუბერნატორებსა და ქალაქთა უფროსებს ისწერა—ლ. ანდრეევის პიესის „ღღინი ჩვენი ცხოვრების“ დადგმის ნებართვის მიცემის დროს ანტრეპრენიორებს მოსთხოვეთ, რომ მირონოვის როლის აღმასრულებელი სცენაზე სამხედრო ტანისამოსით არ გამოუშვანო.

◆ **საკაჟისორგო სკოლის** მოწყობა განუზრანავს რუსეთში ჩვენს თანამემამულე კ. ა. მარჯანიშვილს, ნ. ა. პოპოვს და პ. პ. ლუჩინინს. სკოლასთან მოეწყობა წიგნთსაცავი, მუზეუმი, სამხატვრო, დამხმარე ბიურო, კურსები, გამოფენები, ხანიმუშო წარმოდგენები, გასტროლები და სხ. სკოლის მიზანია სარეისორო-სამხატვრო ხელოვნების განვითარებას ხელი შეუწყოს.

სინემატოგრაფის საქმე სწრაფად ვითარდება და წინ მიდის

◆ **მ. ვ. გელტეგმა** რიგასა და ვარშეას საგასტროლოდ წასვლა უარჰყო და გადასწყვიტა კავკასიისკენ (კისლოვოდსკსა და პიატიგორსკს) გაემზავროს

შემოწინდლება

აპარატთა სასარგებლოდ მღ. რაქდენ ზაქრიაშვილმა—5 მან.

Акакій и его поэзия — აკაკის ბიოგრაფია, მიცვალება და დაკრძალვა, ზოგიერთი სიტყვები, ლექსები პრესის აზრი, თვით აკაკის რჩეული ლექსები, სამგლოვიარო დებულები და სხ., ხუთმეტამდე სურათით. შედგენილ-გამოცემული ა. ალდონის მიერ, 180 სვეტი (90 გვ.), 50 კ. ამ წიგნის შემდგენელ-გამომცემელმა გვიჩვენა, რა შეუძლიან მუყაით თაოსანს—ერთის მხრით და მეორე მხრით—რად უღვევობას იჩენს ჩვენი ინტელიგენცია. ქართულად ასეთი წიგნი დღემდისაც უნდა გამოცემულიყო, მაგრამ სად არის? სამწუხაროდ ამ წიგნაკში კორექტურული შეცდომები შეპარული, ქართული პრესის აზრი აკაკის შესახებ საცებით ვერ არის გადმოცემული და სხ

მაგრამ რაც ერთმა კაცმა შესძლო—ამისი მადლობელიც უნდა ვიყოთ. იმედია მეორე გამოცემაში ნაკლს აიკლენს.

წერილი კალაქციის მიმართ

პატივცემულო რედაქტორო! თქვენს პატივცემულ ჟურ. „თეატრი და ცხოვრების“ № 23-ში, შორსმყოფელმა წავიკითხე რეცენზია ხელოსანთა კლუბში გამართულ საამოს შესახებ. იქ ჩამოთვლილია ყველა ხელოსანი მწერალ-მგოსანი, რომელნიც თავთავიანთ დარგში, ეტევი არ არის, ღირსეულ მუშაკს წარმოადგენენ. მაგრამ — მაგარიც ის არის რომ — გული დამწყდა, როცა მათ შორის ვერ აღმოვიკითხე ისეთი ცნობილი მსცოვანი მოლექსენი როგორც არიან: ჰ ა ზ ი რ ა, დ. გ ი ვ ი შ ვ ი ლ ი და გ. ს კ ა ნ დ ა რ ნ ო ვ ა პირველი—აშუღია, მეორე—წიგნების მოგატრე ავღაბარში და მესამე—მხატვარი (малырь). ეს სამი სახალხო მოშიარე თითქმის 45—50 წელიწადი იქნება რაც ლექსაობს და მართალი უნდა ითქვას, რომ ბევრ ღარბი და უსწავლელ მუშა ხალხს შეაყვარეს წიგნი და ღრმად ჩაუნერგეს კითხვა-სწავლის ხალისი. მათი (ამ სამი მგოსნის) გავლენით ბევრი შემდგომ დაეწაფა ჩვენს ცნობილ-მწერალთა ნაწარმოებთ, და თვით ხსენებულ საღმომშიც ბევრი იღებდა მონაწილეობას ჰ ა ზ რ ა ს, გ ი ვ ი შ ვ ი ლ ის და ს კ ა ნ დ ა რ ნ ო ვ ის ლექსებზე აღზრდილი. ვინ არ იცის, ვინ არ მღერის: „აღზღვე თამარ დედოფალა“ (ჰაზირასი), „მითხარ, მითხარ რას მენდური, შენი გულისა“ (გივიშვილისა) და „ორთავ თვალის სინათლევ, რახედ მოგოყენია!“ (სკადარნოვასი) და სხვა მრავალი სიმღერა. მე აწ ბარათით არც არავის წყენა მსურს და არც ქება, მე მხოლოდ როგორც პოეზიის მოყვარულს, გული დამწყდა-მეთქი—რომ სხვა ხელოსან მგოსანთ შორის ეს სამი ცნობილი სახალხო მგოსანი არ აღმოჩნდა. ვისი ბრალია ნეტა?

შატ. ი. გ. მამულაშვილი

წერილი აკაკის შესახებ

ახალი გამოცემა
ჟველასათვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი

უცხო სიტყვათა სრული ლექსიკონი

ანუ ქართულს ენაში შემოსულ უცხო სიტყვათა ახსნა-განმარტება
შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

მეორედ შეესტუმრებულ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად გადიდებული). წიგნი ახსნილ-განმარტებულია სამოც ათასამდე (60000), უცხო ენათგან (ფრანგულ, ინგლისურ, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანდაზა. წიგნი შეიცავს ათას ექვსას სვეტამდე, მოზრდილი ზომისაა, აწყობილი იქნება ახალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, ჩასმული ინგლისურ საუკეთესო კალენკორის ყდაში, მოაქოვილი-მოეარაყებულ ასო არშიებით შემკული. ვინც ისურვებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგვარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერთათვის გაგზავნილ ღირს **ორი** (2) მანათი (ფულის გადახდა შეღავათითაც). შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 1 მან., დანარჩენიც—წიგნის გამოსვლის უამს.

ხელის მოწერა მიიღება: ქურ. „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში „სორაპანი“-ს სტამბაში). ფოსტით: Тифлисъ. Ред. „Театри да Цховреба“ Јос. Имедашвили.

წელიწადი
მესამე

მიიღება ხალხოწერა 1915 წ.
ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

წლიურად 5 მ.
ნახევარი
წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

იუმორისტულ განყოფილებით და შარუებით

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მიმართულებების გარეშეა ჟურნალი უმთავრეს ყურადღებას ზიაკცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სამხატვრო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა.

ფ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., 1 თვ. 40 თითონომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ელმოწერა მიიღება: რედაქციაში („სორაპანი“-ს სტამბაში) დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა „განთიად“-ში, „ცოდნას“ წიგნთსაყაროში, რკინის გზის სახელოსნოში—აღ. ძაძამიასთან, ქუთაისში თ. მთავრამიას წიგნო საყაროში ს. ეპიტაშვილთან

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 ევ. ორიგებით, 2, გვ. კორპუსის პუკარი ერთ სვეტზე 25 კ. 3-ზე—20 კ., 4-ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлисъ, Ред. „Театри да Цховреба“ Јосифу Имедашвили

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

თევზის მრეწველნი

კე.

კეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახ. № 9

ტელეფონი № 71-2.

განყოფილება

ავლაბარში

ფოსტის განყოფილების ქვეშ

საკუთარ სახლში

იყიდება

იმავე ხარისხის

სამონელი

როგორც პუშკინის ქუჩაზე

ნომრები „სპროსა“

ახლად შეკეთებულა, საუცხოვოდ მოწყობილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით ქოლაქის შუაგულს, ვორონცოვის ძეგლთან. ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრებში სმაზარეულო, ცხელი და ცივი წყლით საბანოები (დუმი და ვანა).

თბილისი, მიხეილის პროსპ. № 5.

ტელეფ. 13—14 (7)

Открыта полугодовая подписка

с 1 июля по 3 декабря

1915 года на ЖУРНАЛЪ

„ТЕАТРЪ И ИСКУССТВО“

Подписная цена съ доставкой и пересылкой 4 р. 50 к. (За границу 7 руб.)

Ежемесячная приложениа „Библиотеки Театра и Искусства“ съ пьесами текущаго репертуара. Въ вышедшихъ книгахъ за первое полугодие помѣщены: „Пигмалионъ“ Бер. Шоу. „Пѣвецъ своей печали“ О. Дымова. „Домъ“ В. Тардова. „Чудо герой“ Джона Синга. „Слѣпая любовь“ Н. Грушко, миниат. Куприна. М. А. Любимова. О. Дымова. М. А. Поталенко. С. Юшкевича и др. Намѣнены къ печатанию въ слѣдующихъ книгахъ: „Осенняя скрипка“ И. Сургучева. „Начало карьеры“ В. Рышкова. „Вѣра Мирцева“ Л. Урванцова. „Кровь“ С. Шиманскаго и др. ПОДПИСНАЯ ЦЕНА НА ГОДЪ съ 1 Января—8 руб. Новые годовые (съ 1-го января), подписчики получаютъ всѣ вышедшие №№ со всеми приложеніями. Отдѣленный № 20 коп.

Главная контора: Петроградъ, Вознесенскій пр. д. 4. Телеф. 16—69. (4—1)